

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота над навчальним матеріалом є індивідуальним видом підготовчої роботи до лекцій, семінарів, передбачає виконання практичних завдань та контрольних робіт і здійснюється відповідно до навчального плану, навчальної і робочої програм з курсу.

Мета самостійної роботи:

- забезпечення фундаментальної загальноосвітньої та практичної підготовки студентів;
- засвоєння методів самостійного вивчення навчального матеріалу, навичок пошуку більш глибоких знань;
- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного студента;
- оволодіння культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації; розвиток незалежності мислення, формування власного погляду на питання, що вивчаються.

Самостійна робота студентів денної форми навчання починається після вступної лекції.

Робота з літературою

У списку рекомендованої літератури з кожної теми курсу подано монографії і статті. Але при підготовці не обов'язково обмежуватися цим списком.

Перш ніж розпочинати вивчення монографії чи статті, рекомендується ознайомитись із відповідним розділом підручника, щоб мати загальне уявлення про проблему, що досліджується.

Основні форми самостійної роботи:

- робота з підручниками, посібниками та науковою літературою;
- самостійне вивчення окремих тем і питань до семінарських та практичних занять на основі навчальної, монографічної літератури, документів, матеріалів, періодичних видань;
- підготовка до контрольної роботи;
- підготовка до індивідуальних занять з викладачем;
- підготовка до заліку, екзамену.

Основними формами контролю самостійної роботи студентів є:

- усне опитування на семінарських заняттях;
- письмові контрольні роботи;
- тестові завдання;
- співбесіди на індивідуальних заняттях;
- перевірка персональних опорних конспектів.

I. Творча самостійна робота зі складання схеми

1. Скласти схему «Внесок західних політологів за основними етапами розвитку сучасної політичної науки» (XIX-XXI століття).
2. Скласти схему «Внесок українських політологів за основними етапами розвитку сучасної політичної науки» (XIX-XXI століття).

II. Плани практичних робіт з курсу

Практична робота № 1

Укладання проспекту політичного дослідження

Завдання роботи: набути навичок планування дослідницької роботи у політичній сфері.

Хід роботи: Плануючи дослідження за обраною темою, розкрити його основні параметри. Відобразити їх у робочому проспекті дослідження за планом:

1. Розгорнутий (анотація) виклад теми.
2. Обґрунтування суспільної значимості.
3. Завдання.
4. Мета.
5. Об'єкт.
6. Предмет.
7. Робоча гіпотеза.
8. Методологічне підґрунтя.
9. Методи дослідження (конкретно).
10. Новизна (теоретична).
11. Практичне значення.

Варіанти тем дослідження визначаються на практичному занятті викладачем та студентами колеґіально.

Практична робота № 2

Використання системного підходу

до вивчення політичних явищ

Завдання роботи: оволодіння навичками, що пов'язані із застосуванням системного підходу до здійснення гуманітарних досліджень.

Хід роботи: Користуючись методологічними засадами системного підходу до соціальних і гуманітарних досліджень, скласти загальну схему здійснення дослідження за обраною темою.

При цьому більш докладно зупинитися на компонентах:

1. Структурного аналізу об'єкта.
2. Структурно-функціонального аналізу об'єкта.
3. Історичного та прогностичного аналізу динаміки об'єкта дослідження.

Варіанти тем дослідження визначаються на практичному занятті викладачем та студентами колегіально.

Практична робота № 3

Визначення змісту соціологічного опитування

Завдання роботи: оволодіння навичками розробки інструментарію соціологічного дослідження у сфері політології.

Хід роботи: Скласти десять запитань для відкритого анкетного опитування обраної групи респондентів, що матимуть на меті виявити:

1. Приналежність до певної категорії (за освітніми, культурними, професійними, віковими, гендерними ознаками тощо).
2. Інтереси (економічні, політичні, духовно-інформаційні тощо).
3. Еспектації щодо наслідків задоволення зазначених інтересів.
4. Ступінь задоволення зазначених інтересів.
5. Джерела та способи задоволення зазначених інтересів.
6. Усвідомлене ставлення до найближчого (наприклад, корпоративно-професійного) оточення.
7. Усвідомлене ставлення до соціально-політичної ситуації та власної ролі у соціально-політичному житті.
8. Усвідомлені настанови на успішність основних видів власної діяльності.
9. Усвідомлені настанови до використання певних засобів для забезпечення успішності основних видів власної діяльності.
10. Проекції найближчого майбутнього.

Варіанти груп респондентів:

- студентство;
- викладачі вищої школи;
- випускники середньої загальноосвітньої школи;
- вчительство середньої загальноосвітньої школи;
- політики;
- інженери.

Варіанти тем соціологічного опитування визначаються на практичному занятті викладачем та студентами колегіально.

Практична робота № 4

Аналіз наслідків власної дослідницької діяльності

Завдання роботи: набути навичок підведення підсумків досліджень та їх опису.

Хід роботи: Скласти автореферат своєї магістерської кваліфікаційної роботи за такими параметрами:

1. Ступінь актуальності теми дослідження; його зіставлення із роботами з аналогічних тем.

2. Ступінь попередньої дослідженості теми іншими авторами.
3. Джерельна база.
4. Методологічне підгрунття.
5. Робоча гіпотеза.
6. Мета дослідження.
7. Завдання дослідження.
8. Об'єкт дослідження.
9. Предмет дослідження.
10. Методи дослідження та послідовність їх застосування.
11. Значення теоретичних висновків дослідження та їх новизна.
12. Галузі можливого практичного застосування наслідків роботи.

III. Орієнтовний зміст тем наукового семінару з курсу

1. Теоретичне та емпіричне в науці

Взаємозв'язок теоретичного та емпіричного в науці.

Емпіричні знання.

2. Стан політології в Україні

Розвиток і становлення політології в Україні.

Досягнення політології.

Сучасний стан наукової сфери в Україні.

3. Об'єктивність наукових знань

Загальні засади наукових знань.

Проблема об'єктивності наукових знань і критерії їх оцінки.

4. Науковість політологічних знань

Специфіка політологічних знань.

Розвиток та використання на практиці політологічних знань.

5. Наука майбутнього

Взаємозв'язок природи та суспільства.

Гармонізація та розвиток суспільства майбутнього.

6. Теоретичні аспекти використання наукових знань

Теоретичне застосування наукових знань.

Проблема практичного застосування наукових знань.

Теми самостійних (письмових) робіт з курсу

1. Методологія як стратегія наукового пошуку. Сучасні тенденції формування методологічного підґрунтя досліджень у політології.

2. Фактори, що впливають на обрання методологічного підходу до дослідження.

3. Інноваційна спрямованість дослідження та комплексний підхід до формування його інструментарію.

4. Основні методи, доцільні до застосування у політичних дослідженнях.

5. Головні умови ефективного застосування дослідницьких методів.

6. Сутність концепції, започаткованої Е. Дюркгеймом. Політичні інституції як «соціальний факт». Загальні принципи використання дослідницької концепції «соціального факту» в політичних дослідженнях.

7. Теоретична спадщина П. Сорокіна; продовження й варіанти методології у працях П. Бурдьє, Т. Парсонса та ін.

8. Цінність методології, започаткованої П. Сорокіним для дослідження значимості й прогнозування наслідків соціального розшарування у суспільстві. Сфери, в яких доцільне застосування методології дослідження соціокультурної динаміки.

9. Сутність системного підходу до політичних досліджень та історія його виникнення і розвитку.

10. Стадії здійснення системного підходу стосовно дослідження політичних явищ і діяльності та їх логічний зв'язок.

11. Структурний аналіз та його завдання щодо вивчення компонентів системи як необхідних і достатніх, встановлення зв'язків між ними та співпорядкованості.

12. Функціональний аналіз у межах системного підходу і його складові.

13. Вимоги до всеаспектного застосування системного підходу на підсумкових стадіях дослідження: історична (генетична) та прогностична спрямованість.

14. Методи дослідження політичних процесів та явищ, що передбачає системний підхід.

15. Сфери застосування системного підходу в політичних дослідженнях.

16. Походження біхевіоризму (концепції научіння) як загального методу для дослідження поведінки систем типу «black box».

17. Застосування концепції біхевіоризму до прогнозування як соціальних дій індивіда, так і поведінки соціальних груп.

18. Досвід використання положень біхевіоризму в соціальному управлінні, політичному керівництві. Основні дослідницькі методи, що знаходять місце в межах концепції біхевіоризму.

19. Галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні політичних процесів.

20. Джерела виникнення когнітивістського підходу до вивчення соціально-гуманітарних проблем. Міждисциплінарні зв'язки між соціологією, психологією, соціальною психологією та культурологією.

21. Типології соціальної поведінки залежно від ставлення до себе й світу та методики, пов'язані з їх використанням (Дж. Роттер та ін.).

22. Розвиток ідей когнітивізму П. Бурдьє. Поняття «культурний капітал», «соціальний простір» у межах когнітивістської методології. Галузі, де доцільне й можливе застосування когнітивістського підходу.

23. Виникнення фрейдистської методології як спроби винайдення глибинних мотивів індивідуальної та соціальної дії (діяльності).

24. Базові гіпотези психоаналізу та їх опрацювання З. Фрейдом, К. Г. Юнгом, А. Адлером, К. Хорні, Х. Саллівеном, Е. Фроммом та ін.

25. Важливість витлумачення фрейдизмом захисних механізмів психіки (витіснення, раціоналізація, заперечення), формування захисних реакцій (проекція, інтелектуалізація, заміщення) для трактування та дослідження сутності соціальних явищ і соціальної діяльності.

26. Галузі застосування психоаналітичної методології у політичних дослідженнях.

27. Формування феноменології як методології науки. Основні ідеї Е. Гуссерля.

28. Сутність і зміст процедур «чистої феноменології».

29. Сутність соціальних явищ з позицій феноменології А. Фіркандтом і А. Шюцом.

30. Специфіка методів, що застосовуються в межах феноменологічної методології. Галузі доцільного застосування феноменологічної методології.

31. Поняття соціальної функції. Розробка функціоналістської методології Т. Парсонсом та Р. Мертоном.

32. Соціальна функція та соціальна дія. Її виміри: соціальний, особистісний та культурний.

33. Культурна система в межах функціоналістської доктрини. Її роль у забезпеченні соціальної дії.

34. Класифікація загальнонаукових методів у політичних дослідженнях.

Вимоги до підготовки завдань курсу

Відповідь на *семінарському занятті* – це активна участь у обговоренні всіх питань, що виносяться на семінар, підкріплення доповіді цитатами та посиланнями на літературу, вільне володіння матеріалом доповіді, що дозволяє задавати та відповідати на питання за темою.

Творча самостійна робота зі складання двох схем (додатково): студентам буде запропоновано імена провідних західних та українських політологів за основними етапами розвитку сучасної політичної науки (XIX-XXI століття). Самостійно треба вказати внесок діяча (теорію, метод, підхід тощо).

Контрольна робота – це письмова робота з перевірки отриманих знань, засвоєння студентом матеріалу курсу за триместр.

Практична робота виконується письмово на аркушах А4 (шрифт – Times New Roman 12, інтервал – 1,5, поля – 2, 2, 2, 1; нумерація сторінок обов'язкова), зшивається.

Практична робота № 1, 2 та Практична робота № 4 виносяться на захист, обговорюються в аудиторії.

Науковий семінар передбачає підготовку групою студентів теоретичної розробки запропонованої теми та її презентацію перед аудиторією. Матеріали семінару оформлюють письмово. Виконується на аркушах А4 (шрифт – Times New Roman 12, інтервал – 1,5, поля – 2, 2, 2, 1; нумерація сторінок обов'язкова). Передбачена дискусія в групі щодо проголошеної інформації та позиції групи. Структура роботи семінару:

- 1) актуальність теми;
- 2) позиція робочої групи з обраної проблематики;
- 3) висновки;
- 4) запитання до членів робочої групи;
- 5) обговорення проблеми за участі аудиторії.

Самостійна робота – це реферат, чітко структурований, наявність плану посилань та списку літератури є обов'язковим. Виконується на аркушах А4 (шрифт – Times New Roman 12, інтервал – 1,5, поля – 2, 2, 2, 1; нумерація сторінок обов'язкова), зшивається. Загальний обсяг має бути не менше 10 сторінок і не більше 15 сторінок.

Лише виконання всіх видів робіт є допуском студента до заліку, іспиту.